

Motion till riksdagen

1989/90:Kr351

av Jan Hyttring (c)

Ett bergshistoriskt museum i Värmland

Vår svenska historia under de senaste århundradena är till stor del präglad av de naturtillgångar som Sverige har haft i form av järn och skogen. Grunden för det svenska välståndet har legat i den industriella utvecklingen och produktionen inom dessa sektorer. För många svenskar är begreppet Bergslagen synonymt med uppkomsten av Sverige som industrination.

I Sveriges teknik- och industrihistoria har Värmland en viktig roll. Den stora betydelse som Värmlands Bergslag har haft i detta sammanhang grundades redan på 1400-talet. Från 1500-talets mitt skedde en oerhörd expansion inom bergshanteringen i detta område. Orsakerna till denna expansion var flera. I Värmlands Bergslag finns de naturliga förutsättningarna väl samlade: råvaran i malmen, bränslet i skogarna och drivkraften i många vattendrag.

I dagens svenska näringsliv med sin kraftigt strukturrationaliserade profil och ytterligt centraliserade produktion, är det viktigt att levandegöra den teknik- och industrihistoriska utveckling som lett från äldsta tid fram till i dag. Värmland äger i detta avseende unika förutsättningar. Det finns rikhaltiga lämningar av vilka flera fortfarande är synliga i terrängen, av olika typer av produktion, bergsmansgårdar, hamrar, hyttor, gruvor och stora industriella anläggningar. Det värmländska landskapet, framför allt Värmlands Bergslag, har likaså format och präglat många uppfinnare. Ett exempel på detta är bröderna Nils och John Ericsson från Långban, av vilka den sistnämnde också har internationell ryktbarhet.

Mot bakgrund av ovanstående finns det anledning att överväga ett inrättande av ett bergshistoriskt museum i Värmland. Redan i dag finns rudiment till ett sådant bergshistoriskt centra i Värmland. I detta ingår den välbevarade gruv- och bergshanteringsmiljön i Långbans i Filipstads kommun, en intressant uppbyggd bergshistorisk och industrihistorisk utställning f.n. placerad i Alsters herrgård, Karlstads kommun ett stort antal föremål av teknikhistoriskt och bergshistoriskt intresse i Värmlands museum, Karlstad, ett stort och rikhaltigt arkivmaterial från flera av de i Värmland verksamma bolagen samlat i Värmlandsarkiv, samt sist men inte minst den kompetens bl.a. i form av landets enda industriminnesantikvarietjänst som finns representerad vid Värmlands museum i Karlstad. Dessa exceptionellt goda förutsättningar gör det möjligt att med ett begränsat resurstillskott bygga upp ett bergshistoriskt museum, inom ramen för länsmuseumorganisationen i Värmland, strukturmässigt i likhet med kopplingen mellan glasmuseet och läns-

museet i Kronobergs län. För att bygga upp denna verksamhet fordras dock både en personell och ekonomisk resursuppbyggnad.

Genom att knyta an till befintlig museiorganisation och de goda förutsättningar som redan i dag finns blir emellertid dessa resurstillskott väsentligt lägre än om en helt ny museiorganisation skulle byggas upp.

Långban i Filipstads kommun, med sina exceptionellt goda förutsättningar, skulle kunna vara platsen för ett sådant bergshistoriskt centrum. Här bedrivs redan i dag en begränsad museal verksamhet med bergshistoriska förtecken integrerat med Värmlands museum. En sådan utbyggnad skulle innebära inte bara en stimulans för länets museiväsen, utan också för denna del av Värmland ur både regionalekonomisk, turistisk och kulturell synvinkel.

Filipstads kommun har i fördjupade diskussioner visat intresse att ta ett ökat ekonomiskt ansvar, men kan p.g.a. ett kärtv finansieilt läge inte ensamt stå för driften.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbyggande av ett bergshistoriskt museum i Värmland med placering i Långban,
2. att riksdagen beslutar att Värmlands museum som ett led i detta arbete tillförs ytterligare fem grundbelopp för att utveckla denna verksamhet utöver dem som fördelas till den reguljära verksamheten.

Stockholm den 25 januari 1990

Jan Hyttring (c)